
УДК 339.3:339.9

Мельник М. М.

Національний університет державної фіскальної служби України

АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ: ДИНАМІКА, СТРУКТУРА, СУЧАСНІ ТRENДИ

У статті досліджено динаміку та структуру зовнішньоекономічної діяльності України в період 2002-2018 рр. Визначено напрями, досягнення і проблеми розвитку зовнішньоторговельних відносин України в сучасних умовах. Здійснена оцінка впливу зростання зовнішньої торгівлі зі світом та країнами ЄС на динаміку ВВП України. Розроблені рекомендації щодо удосконалення зовнішньоекономічної діяльності України.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД), експорт, імпорт, євроінтеграція, Асоціації України з ЄС.

Постановка проблеми. Зовнішньоекономічна діяльність – це «діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце, як на території України, так і за її межами» [1]. ЗЕД має вагомe значення для будь-якої країни світу, а окремі держави отримують левову частку доходів саме завдяки експорту до інших країн. Розвиток експорту забезпечує зростання національного виробництва, прискорює темпи економічного зростання, збільшує доходи в бюджет держави та доходи населення, сприяє укріпленню національної валюти за рахунок зростання валютної виручки від ЗЕД. Це можливо в результаті відповідного рівня конкурентоспроможності національної продукції на міжнародних ринках завдяки забезпеченості різноманітними ресурсами, ефективному їх використанню, високотехнологічному виробництву тощо. Зовнішньоекономічна діяльність – це й імпорт, зростання якого може мати, як позитивні, так і негативні наслідки. З одного боку, імпорт як джерело новітніх технологій, особливо для країн, що розвиваються, може сприяти зростанню продуктивності та конкурентоспроможності, а, з іншого, залежність країни від імпорту може призводити до знецінення національної валюти, зменшення доходів населення, зростання державного боргу й ін.

На сучасному етапі розвитку світогосподарських процесів посилюється взаємозалежність економік країн. Як результат, залученість кра-

їни у світову торгівлю, а саме чистий експорт, є одним з основних факторів її економічного розвитку в умовах інтеграції й глобалізації. Вона сприяє вирівнюванню темпів економічного розвитку, допомагає порівняти витрати виробництва на національному та світовому рівнях та реалізовує переваги міжнародного поділу праці, що в цілому сприяє зростанню ефективності національних економік. В контексті цього дослідження зовнішньоекономічної діяльності будь-якої країни, у тому числі й України, є актуальним і потребує постійного аналізу.

Україною укладено понад 60 двосторонніх угод про торговельно-економічне співробітництво щодо обміну науковою й технологічною інформацією, технічними спеціалістами та науково-дослідним устаткуванням, розвитку інфраструктурних проєктів та інших форм співробітництва. Окреме місце в системі міжнародних економічних договорів займають угоди про взаємне сприяння та захист інвестицій, у т.ч. на основі укладених понад 50 таких договорів. Ці договори спрямовані на розвиток партнерських взаємовигідних відносин між Україною й іншими державами в торговельній та інвестиційній сфері, забезпечення прав національних виробників та інвесторів в ін. країнах, збільшення обсягів зовнішньоторговельної діяльності та іноземних інвестицій в Україну, що забезпечує значний внесок у розвиток національної економіки та забезпечення її стабільності. Окреме місце займають двосторонні угоди про уникнення подвійного оподаткування. Втім серед

найбільш значущих подій у сучасній Україні слід є вступ до СОТ (Світової організації торгівлі), підписання угоди щодо Асоціації України з Європейським Союзом (ЄС).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значимість і актуальність питання розвитку зовнішньоекономічної діяльності України обумовлюють високий інтерес з боку науковців і дослідників. Значний вклад у теоретичне та прикладне висвітлення різних аспектів даної проблеми внесли В. Гець, І. Єщенко, Я. Жаліло, А. Задоя, Н. Ковтун, С. Кульчицький, Н. Навроцька, І. Павленко, М. Фрідман, Т. Циганкова та ін. Втім питання потребує подальшого дослідження, оскільки зміни, які відбуваються під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів, обумовлюють трансформацію не лише зовнішньоекономічної діяльності України, а й впливають на господарську діяльність експортерів та імпортерів, інвесторів, економіки країни в цілому.

Метою статті є аналіз динаміки та структури зовнішньоекономічної діяльності України в умовах інтеграції до світового господарства та євроінтеграції, а також впливу динаміки зовнішньоторговельних відносин на динаміку ВВП України.

Виклад основного матеріалу. Частка експорту товарами і послугами у ВВП України у 2018 р. становила 45,1% (2010 р. – 41,8%, 2013 р. – 42,3%), а частка імпорту у ВВП у 2018 р. – 48,5% (2010 р. – 48,5%, 2013 р. – 46,1%). Частка експорту України у світовій торгівлі у 2018 р. 0,23% світового експорту, а імпорту – 0,29% світового імпорту [2]. В цілому економіка України є достатньо відкритою, втім її частка у світовій торгівлі незначна, не зважаючи на те, що по деяким експортним товарним позиціям країна має лідерство. Сальдо зовнішньої торгівлі України товарами і послугами від'ємне, коефіцієнт покриття імпорту експортом у 2018 р. становив 0,828. Динаміка зовнішньої торгівлі товарами і послугами України в період 2010-2018 рр. представлена на рис. 1.

Дані рис. 2 демонструють, що динаміка експорту та імпорту товарами та послугами нестабільна і відповідає динаміці розвитку економіки країни.

Втім в деякі періоди швидкість зростання або падіння експорту та імпорту різняться. Падіння імпорту та експорту товарів та послуг можна спостерігати у 2009 р. і 2013-2015 р. Незначне зниження експорту товарів та імпорту послуг було в 2016 р. Ці періоди відповідають періоду стрімкого знецінення національної валюти та економічного спаду, що супроводжується зниженням

реальних доходів населення і купівельної спроможності. Також, серед чинників можна відзначити падіння світових цін на експортні товари (2009 р.), наслідки глобальної кризи (2009 р.), окупація території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини територій у Донецькій та Луганській областях (2013-2015 рр.), трансформація географічної структури зовнішньої торгівлі товарами та послугами (2013-2015 рр.). У всі інші періоди динаміка експорту та імпорту товарами та послугами позитивна. За виключенням окремих років (2009 р., 2013-2015 рр.) імпорту товарів зростає випереджаючими темпами. Щодо послуг, то в періоди 2008-2011 р. і 2016-2017 рр. експорт послуг переважає їх імпорту.

Товарна структура експорту товарами у 2018 р. включає: 24,6% – недорогоцінні метали і вироби з них, у т.ч. 21% – чорні метали; 20,9% продукти рослинного виробництва, у т.ч. 15,3% – зернові; 9,8% машини, обладнання та механізми, електротехнічне обладнання; 9,5% – жири та олії тваринного або рослинного походження, 9,2% – мінеральні продукти. Частка продукції промисловості в експорті становила 48%, у т.ч. високотехнологічна – 5,4% (2007 р. – 74,5% і 3,7%), продовольчих товарів – 39,1% (2007 р. – 12,6%), сільгоспсировини – 2,0% (2007 р. – 1,3%) [2]. Слід засвідчити, що товарна структура експорту значно змінилась, хоча залишається сировиноорієнтованою.

Товарна структура імпорту у 2018 р. включає: мінеральні продукти – 24,8%, нафта і нафтопродукти – 23,4%, машини, обладнання та механізми, електротехнічне обладнання – 20,9% (у т.ч. реактори ядерні, котли, машини – 11,3, а електричні машини – 9,6%), продукція хімічної промисловості – 12,3%, засоби транспорту – 8,0%. Частка промислових товарів в імпорті 2018 р. становила 63,5% (2007 р. – 61,7%), енергоресурсів – 23,4% (2007 р. – 26,3%), продовольчих товарів – 8,6% (2007 р. – 6,5%), високотехнологічних товарів – 5,1% (2007 р. – 3,2%), сільгоспсировини – 1,0% (2007 р. – 1,0%) [3]. В цілому слід відзначити, що значних трансформацій у структурі імпорту не відбулося, хоча є деякі позитивні тренди: зменшення імпорту енергоресурсів (хоча це може бути наслідком скорочення вітчизняного виробництва і зниження цін на енергоресурси), зростання імпорту високотехнологічних товарів (втім незначне зростання не здатне покрити високий рівень зносу необоротних активів вітчизняних суб'єктів господарювання) й ін. Сальдо торгівлі України товарами у 2018 р. є від'ємним. Найбільший вплив на це має висока зовнішня енергозалеж-

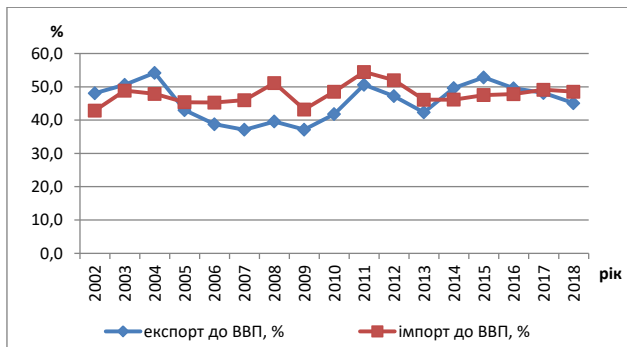

Рис. 1. Динаміка частки експорту та імпорту у ВВП в 2002-2018 рр.

Джерело: розраховано за даними [2]

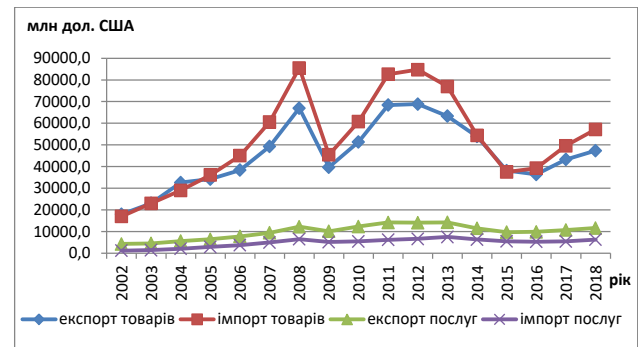

Рис. 2. Динаміка зовнішньої торгівлі товарами і послугами України в 2002-2018 рр.

Джерело: розраховано за даними [2]

ність країни, а також потреба у закупівлі за кордом машин, обладнання та механізмів, електротехнічного обладнання. Експорт товарів у 2018 р. становив 83%.

Структура експорту послугами за видами у 2018 р. представлена: транспортні послуги 50,3%, у т.ч. 25,4% – трубопровідний транспорт (2007 р. – 65,7%); послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги – 18,2%, з яких комп'ютерні – 14,0% (2007 р. – 4,8%). Зменшення експорту транспортних послуг пов'язано із зниженням транзиту російського газу через ГТС України в Європу, а також послуг залізничного транспорту в результаті розриву зовнішньоекономічних відносин з РФ, а також морського – в результаті окупації Криму та втратою конкурентоспроможності морської галузі України на світовому ринку. Основними складовими імпорту послуг у 2018 р. були: ділові – 30% (2007 р. – 16,7%), транспортні – 23,2% (2007 р. – 19,2%), послуги, пов'язані з подорожами, – 15,7% (2007 р. – 5,3%), професійні та консалтингові – 8% (2007 р. – 7,7%), послуги, пов'язані із фінансовою діяльністю, – 7,8% (2007 р. – 7,5%), роялті – 7,8% (2007 р. – 6,9%), у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги – 7,5% (2007 р. – 5,5%) [2]. Експорт послуг значно переважає їх імпорт – 1,8 рази, і основну складову позитивного сальдо забезпечують саме транспортні послуги та послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги. Втім слід врахувати, що поступово РФ зменшує транзит газу в Європу через територію України в результаті будівництва альтернативних газотранспортних систем, що може негативно одночасно позначитися на сальдо торгівлі послугами.

Географічна структура експорту товарами України у 2018 р. представлена такими основними партнерами: Російська Федерація – 7,7%, Польща – 6,9%, Італія – 5,6%, Туреччина – 5,0%, Німеччина – 4,7%, Китай – 4,7%, Індія – 4,6%, Нідерланди – 3,4%, Єгипет – 3,3% й ін. Географічна структура імпорту у 2018 р.: Російська Федерація – 13,3%, Китай – 13,3%, Німеччина – 10,5%, Білорусь – 6,7%, Польща – 6,4%, Італія – 3,6%, Туреччина – 3%. Серед основних партнерів чистими імпортерами в Україну є Китай, Російська Федерація, Німеччина, Білорусь, Польща, а чистими експортерами – Італія, Індія, Єгипет, Нідерланди, Туреччина. Найбільші партнери по ЗЕД для України є чистими імпортерами і забезпечують країну енергоресурсами та машинами, обладнанням та механізмами, високотехнологічними товарами, товарами кінцевого споживання. Якщо у 2007 р. основним торгівельним партнером були країни СНД (експорт – 36,7%, імпорт – 40,7%), то в 2018 р. стають країни Європи – експорт – 43,5%, імпорт – 44,4% (у 2007 р. 30% і 36,8% відповідно). Зростає співпраця з країнами Азії – експорт у 2007 р. – 22,1%, в 2018 р. – 29,1%, імпорт – 14,4% і 23,8% відповідно [3].

У географічній структурі експорту послуг домінує Російська Федерація – 28,7%, США – 8,7%, Швейцарія – 7,7%, Німеччина – 5,1%, Велика Британія – 5%, Польща – 3%, Кіпр – 2,7%, а імпорту послугами – Велика Британія – 8,1%, США – 7,3%, РФ – 7,2%, Туреччина – 6,5%, Кіпр – 6,1%, Ірландія – 4,0%, Швейцарія – 3,6%, Польща – 3,1%, Бельгія – 2,5%. Спостерігається тісний зв'язок із країнами, на території яких діє особливий режим оподаткування для нерезидентів. Хоча є й деякі нехарактерні напрями

співпраці: наприклад, Швейцарія надає послуги транспортування в Україну мінерального палива, нафти і продуктів її перегонки. І в 2007 р. і в 2018 р. безперечними головними торгівельними партнерами щодо послуг для України є країни Європи і частка цих країн лише зростає. Якщо у 2007 р. експорт послуг України до країн Європи становив 25,2%, а імпорт – 48,1%, то у 2018 р. відповідно 40,1% і 51,3% [2]. Другими по значимості експорту та імпорту є країни СНД, втім їх роль знижується на користь зростання співпраці з країнами Європи та Азії.

Отже, слід відзначити наступні тенденції у розвитку зовнішньої торгівлі України товарами та послугами:

– Вступ України до СОТ у 2008 р. надав можливість долучитися до спільноти країн, яка охоплює 98% світової торгівлі. СОТ – це глобальна організація, що встановлює правила гри на світовому ринку, лібералізації ЗЕД, надає можливість країнам-членам вести торговельну дипломатію щодо захисту національних інтересів. У результаті вступу до СОТ стандартизується регуляторне середовище; спрощуються процедури щодо зовнішньої торгівлі, сертифікації, стандартизації, доступу на міжнародні ринки; зменшуються тарифні та нетарифні обмеження доступу вітчизняної продукції на ринки країн-членів СОТ; гарантовано національним виробникам недискримінаційний доступ на ринках СОТ, можливість захисту інтересів відповідно до процедури розгляду торгових спорів СОТ, можливість міжнародно-правового захисту від недобросовісної конкуренції на міжнародних ринках й ін. Зокрема, за перші 10 років Україна відстоювала свої права у 7 справах у якості позивача, у 4 – в якості відповідача, була третьою стороною у 19 справах. Більшість справ у СОТ пов'язана із Російською Федерацією. Серед несприятливих чинників слід відзначити те, що вступ до СОТ співпав з глобальною кризою та глибокою економічною кризою в Україні. Втім цей крок однозначно став важливим етапом інтеграції національної економіки країни до світового господарства і потребує подальшого розвитку, і, можливо, перегляду щодо симетричності умов торгівлі та взаємних ефектів зовнішньоторгівельної співпраці, більш агресивного захисту інтересів національної економіки на світовому ринку на умовах торговельної дипломатії.

– У 2014 р. Україна втратила ринки Російської Федерації, втім дія Угоди про вільну торгівлю між Україною та ЄС, Україною та Канадою сприяє розвитку вітчизняного експорту, його диверсифікації. Крім того, Україна має угоди про вільну торгівлю з Македонією, Чорногорією, країнами Європейської асоціації вільної торгівлі (ЄАВТ – Ісландія, Ліхтенштейн, Норвегія, Швейцарія), готується угода з Ізраїлем, Туреччиною. Втім, високий знос необоротних активів вітчизняних підприємств, відсутність високотехнологічного виробництва, високий рівень енерговитрат, обмеженість фінансових ресурсів та високе боргове навантаження суб'єктів господарювання обумовлюють подальше зниження і так низької конкурентоспроможності національної продукції на світових ринках. Позитивним моментом є збільшення номенклатури експорту в останні роки, особливо з країнами ЄС, але її не можна віднести до середньо- або високотехнологічної продукції, продукції з високою доданою вартістю, хоча і зростає експорт послуг, а сальдо торгівлі послугами є позитивним. Крім того, угоди з СОТ і ЄС потребують подальшого дипломатичного перегляду щодо симетричності

умов торгівлі та ефектів зовнішньоторговельної співпраці, що є цілком нормальною практикою.

– З 2014 р. Україна інтенсивно розвиває зовнішньоекономічні відносини з країнами ЄС, чому сприяла Угода про Асоціацію між Україною та ЄС, яка запрацювала з 1 січня 2016 р. За результатами 2018 р. частка торгівлі товарами і послугами України з ЄС перевищила 40% (імпорт – 42%, експорт – 41%).

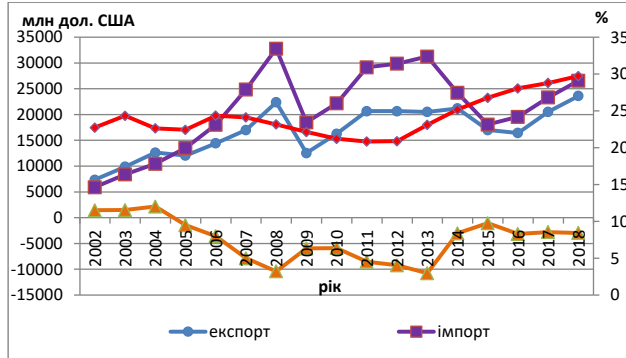

Рис. 3. Торговля України товарами і послугами з країнами ЄС в 2002-2018 рр.

Джерело: побудовано за даними [2]

За цей період розширюється коло вітчизняних експортерів до ЄС, товарна номенклатура та зростає диверсифікація ринків збуту за кордоном. В цілому, в результаті інтеграції з країнами ЄС і погіршенням відносин з РФ Україна зменшила залежність від кон'юнктури світових ринків сировини, у т.ч. в результаті зменшення частки експорту заліза, сталі тощо. Звичайно, що цьому сприяла адаптація вітчизняних товарів та послуг до європейських стандартів та вимог до якості та безпечності. З іншого боку, незавершеність погодження окремих процедур щодо ЗЕД, наприклад, ветеринарні сертифікати, стримують експорт окремих товарних груп до ЄС, у т.ч. у межах існуючих квот.

Україна поступово займає провідне місце серед основних постачальників сільськогосподарської продукції в ЄС, частка якої в загальному експорті України до ЄС у 2018 р. становила біля третини. Серед основних товарних груп лідером є зернові та олійні культури, рослинні олії, проти, хоча зростають поставки й інших товарів, зокрема вершкового масла, м'ясо птиці, яйця, цукор, шоколадні вироби, мед, овочі і фрукти. Щодо імпорту, то основними товарними групами є технології, обладнання, продукція хімічної промисловості.

2018 р. став важливим роком для розвитку інтеграції України з країнами ЄС, оскільки це фактично перший рік повноцінної реалізації Угоди про асоціацію. Втім розвиток зовнішньоторговельних відносин між Україною та ЄС супроводжується й проблемами, зокрема: Україна не використовує квоти в повній мірі, що пов'язано із недостатнім рівнем обізнаності щодо умов здійснення ЗЕД та неефективним менеджментом ЗЕД, недостатнім рівнем якості та безпеки вітчизняної продукції, неефективним маркетингом вітчизняної продукції на європейських ринках, недостатнім рівнем довіри до українських виробників, недостатнім рівнем інституційних та організаційних реформ в Україні щодо забезпечення реалізації Угоди про асоціацію й ін.

– Структура світової торгівлі змінюється, зокрема в контексті глобальної нестабільності й невизначеності та технологічних змін. У світовій

економіці значно знизилися темпи приросту споживання, торгівлі у порівнянні з ВВП, змінюється структура міжнародної торгівлі щодо зростання частки промислових товарів і зменшення частки енергоресурсів, гірничо-видобувної продукції, а частка сільськогосподарської продукції відносно стабільна. Найбільше за останні 5 років збільшився світовий експорт запчастин для літаків, ламп і освітлювальних приборів, телефонних пристроїв, фракції крові та імунних сироваток, обладнання для виробництва напівпровідників, мікросхем і мікрокомп'ютерів, електричних та оптичних мікросхем. Оцінюючи структуру національної економіки, слід визнати, що вона не відповідає потребам сучасного глобального ринку і потребує перебудови щодо розвитку виробництва інноваційної та якісної продукції кінцевого споживання відповідно міжнародним стандартам. Також слід забезпечити орієнтованість, по-перше, на зниження імпортозалежності, по-друге, створення умов для експорту конкурентоздатної продукції з великою доданою вартістю, по-третє, знизити залежність національної економіки від динаміки світової економіки та кон'юнктури міжнародних ринків. Слід також розуміти, що з посиленням конкуренції на міжнародних ринках зростають вимоги до товарів і послуг.

– Структура національної економіки України є незадовільною і потребує подальшого удосконалення. Серед основних проблем слід відзначити: зношеність виробничих фондів і застарілі технології, низька продуктивність праці, високий рівень енерговитрат, високий рівень залежності від імпорту енергоресурсів, окремої сировини, комплектуючих, технологій. Втім, Україна має привабливе географічне розташування і природно-географічні умови, високий рівень ресурсного забезпечення.

– Серед негативних чинників розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні в останні роки слід відзначити незадовільне макроекономічне середовище, а також соціальна і політична нестабільність. Зокрема, значний вплив на динаміку і структуру експорту та імпорту мають: висока вартість фінансових ресурсів і недостатній рівень інвестиційних ресурсів; зниження реальних доходів і платоспроможності населення; нестабільність національної валюти; високий рівень тіньової економіки, неефективне державне управління і корупція й ін. Важливу роль у розвитку зовнішньоекономічної діяльності України повинна відігравати держава, починаючи з розробки та реалізації ефективної стратегії зовнішньоекономічної діяльності країни, захисту національних інтересів на міжнародних ринках, і, завершуючи спеціальними заходами, зокрема впровадження спеціальних зон, державна фінансова підтримка підприємствами, що виробляють продукцію імпортозаміщення (гранти, пільгові кредити, податкові пільги), інформаційна підтримка МСП щодо умов здійснення ЗЕД, можливостей грантової підтримки, зокрема з боку ЄС, удосконалення менеджменту ЗЕД тощо. Слід очікувати, що інституційні реформи, що відбуваються в останні роки, а також децентралізація будуть сприяти розвитку конкурентних переваг ЗЕД України.

Оцінка впливу розвитку зовнішньоторговельних відносин України (x_1 – експорт товарів, x_2 – імпорт товарів, x_3 – експорт послуг, x_4 – імпорт послуг) зі світом і країнами ЄС на ВВП (Y) на основі регресійного аналізу статистичних даних за період 2002-2018 р. дозволила виявити наступне:

Модель 1: вплив торгівлі з країнами ЄС (млн дол. США) на ВВП України (млн дол. США). Модель значима: $R^2 = 0.973$, $F_{\text{факт.}} > F_{\text{табл.}}$.

$$Y = 30754 - 3.189x_1 + 7.453x_2 - 14.923x_3 + 15.072x_4$$

Модель 2: вплив частки торгівлі з країнами ЄС (%) в загальному експорті/імпорті товарами/послугами на ВВП України (млрд дол. США). Модель значима: $R^2 = 0.779$, $F_{\text{факт.}} > F_{\text{табл.}}$.

$$Y = -97.397 - 0.114x_1 - 1.396x_2 + 1.143x_3 + 4.775x_4$$

Модель 3: вплив загального експорту/імпорту товарами/послугами (млн дол. США) на ВВП України (млн дол. США). Модель значима: $R^2 = 0.983$, $F_{\text{факт.}} > F_{\text{табл.}}$.

$$Y = 18395 - 0.427x_1 + 2.113x_2 - 3.853x_3 + 9.740x_4$$

Отже, можна засвідчити, що в цілому експорт товарами у грошовому вираженні, як зі світом, так і країнами ЄС, впливає негативно на динаміку ВВП. Це можна пояснити його неефективною структурою та нестабільністю. В експорті домінує сировина, динаміка цін і попит на яку характеризується сильною волатильністю. Позитивна залежність імпорту з країн ЄС і ВВП України є результатом того, що основними складовими імпорту є обладнання, машини, технології.

Висновки та пропозиції. Отже, економіка України є доволі відкритою (93,4% ВВП), та її розвиток сильно залежить від зовнішньоекономічної діяльності, не зважаючи на незначну

часту країни у світовій економіці. Саме тому, значний вплив на розвиток національної економіки мають зовнішні шоки, кон'юнктура світових ринків основних експортних товарів України. Важливим кроком у розвитку зовнішньоекономічної діяльності України відіграв вступ до СОТ та Асоціація України з ЄС. Втім зовнішня торгівля товарами є незадовільною і потребує удосконалення щодо збалансування обсягу експорту та імпорту, збільшення частки продукції з високим рівнем переробки та великою доданою вартістю в експорті, що можливо в результаті перебудови національного виробництва на основі інвестиційно-інноваційного розвитку, підвищення продуктивності та зниження витрат виробництва та реалізації. Разом з цим, послуги хоча і складають незначну частку зовнішньої торгівлі, мають позитивний вплив на розвиток національної економіки.

Євроінтеграція обумовлює трансформацію структури експорту та імпорту товарів і послуг, що в цілому є позитивним, оскільки збільшує диверсифікацію ЗЕД, сприяє використанню виробниками новітніх технологій щодо підвищення якості продукції та її асортименту, рівню задоволеності споживачів, розширює доступ до технологій, капіталу й інших ресурсів. Утім при цьому зростають ризики зовнішньоекономічної діяльності, у т.ч. в результаті посилення конкуренції. Саме це має бути враховано при розробці та реалізації стратегії зовнішньоекономічної діяльності України в подальшому.

Список використаних джерел:

1. Про зовнішньоекономічну діяльність. Закон України від 16 квітня 1991 р. № 959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>
2. Зовнішньоекономічна діяльність. Державна служба статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Світовий атлас даних. Україна. URL: <https://knoema.ru/atlas/%d0%a3%d0%ba%d1%80%d0%b0%d0%b8%d0%bd%d0%b0>
4. Експортна стратегія України. Дорожня карта стратегічного розвитку торгівлі 2017-2021 рр. Міжнародний торговельний центр (МТЦ), 2017. 145 с.

Мельник Н. Н.

Национальный университет государственной фискальной службы Украины

АНАЛИЗ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УКРАИНЫ: ДИНАМИКА, СТРУКТУРА, СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ

Резюме

В статье исследована динамика и структура внешнеэкономической деятельности Украины в период 2002-2018 гг. Определены направления, достижения и проблемы развития внешнеторговых отношений Украины в современных условиях. Осуществлена оценка влияния роста внешней торговли с миром и странами ЕС на динамику ВВП Украины. Разработаны рекомендации по совершенствованию внешнеэкономической деятельности Украины.

Ключевые слова: внешнеэкономическая деятельность (ВЭД), экспорт, импорт, евроинтеграция, Ассоциация Украины с ЕС.

Melnyk M. M.

University of the State Fiscal Service of Ukraine

ANALYSIS OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY OF UKRAINE: DYNAMICS, STRUCTURE, CURRENT TRENDS

Summary

The article examines the dynamics and structure of foreign economic activity of Ukraine in the period 2002-2018. The directions, achievements and problems of development of foreign trade relations of Ukraine in modern conditions are determined. The impact of the growth of foreign trade with the world and the EU countries on the dynamics of Ukraine's GDP is assessed. Recommendations for improving Ukraine's foreign economic activity have been developed.

Keywords: foreign economic activity, export, import, European integration, Associations of Ukraine with the EU.